

Statsråd Trine Skei Grande

Att: postmottak@kd.dep.no

Vår ref. LM

Oslo, 29. januar 2020

Diabetesforbundets innspill til statsbudsjettet for 2021

Diabetesforbundet er en uavhengig interesseorganisasjon for folk som har diabetes og andre som er interessert i diabetes. Forbundet ble stiftet i 1948 og har omkring 35.000 medlemmer, 11 fylkeslag og 125 lokalforeninger.

Diabetesforbundet jobber for et godt liv med diabetes – og en framtid uten.

Her følger Diabetesforbundets innspill til statsbudsjettet for 2021:

Diabetesforbundet ber regjeringen om å:

- Gjeninnføre ordningen med gratis frukt og grønt for alle elever i grunnskolen.
- Innføre ordning med et gratis sunt og næringsrikt måltid i løpet av skolehverdagen til alle barn i grunnskolen.
- Innføre én time daglig fysisk aktivitet for alle skoleelever i grunnskolen.
- Diabetesforbundet ber om at de utarbeides faglige råd for håndtering av diabetes i skole og barnehage, etter modell fra Nasjonal faglig råd for nøtteallergi i barnehager og skoler.

En helsefremmende skole

Diabetesforbundet er opptatt av at barn og unge skal få de aller beste forutsetningene for god helse. Gode vaner må etableres tidlig i livet og barn og unge må få kunnskap om hva som er bra for deres helse.

I Granavolden-erklæringen står det at helsevanene som etableres tidlig i livet, påvirker mulighetene til å lykkes i skolen og i arbeidslivet. Derfor mener vi det er viktig å satse på en helsefremmende skole. Skolen når ut til alle barn på tvers av sosiale skillelinjer og folkehelseiltak i skolen vil dermed være med på å motvirke sosiale helseforskjeller.

Skolefrukt

Gratis frukt og grønt på skolen er et effektivt og samfunnsnyttig tiltak som kan bidra til etablering av sunne levevaner. Forskning viser at gratis skolefrukt kan bidra til reduksjon av overvekt hos barn, forebygging av vektøkning og reduksjon i inntaket av usunn mat¹. Inntaket av frukt og grønt øker også hos barn som har fått dette tilbudet gratis på skolen.

I dag er oppslutningen om abonnementsordningen for skolefrukt på omkring 10 %. En slik ordning bidrar til å opprettholde og øke sosiale helseforskjeller. Diabetesforbundet mener at gratis skolefrukt må gjeninnføres for å sikre at alle barn får lik tilgang på frukt og grønt hver dag, uavhengig av deres sosioøkonomiske bakgrunn. Å sikre at alle barn og unge enkelt får tilgang på frukt og grønt er et effektivt og samfunnsnyttig folkehelseiltak som bidrar til å skape gode kostholdsvaner tidlig.

Diabetesforbundet ber regjeringen om å gjeninnføre ordningen med gratis frukt og grønt i skolen.

Gratis skolemåltid

Gode kostvaner legges i barndommen, og barn spiser et av dagens viktigste måltider på skolen. Innføring av et gratis skolemåltid på 1.–10. trinn vil være et tiltak som bidrar til at sunne matvaner etableres tidlig og at alle barn sikres et sunt måltid hver dag. Tiltaket bør være universelt og likt for alle skoler slik at man får skolemat uavhengig av skoletilhørighet og bosted. Måltidet som serveres bør være i tråd med de nasjonale kostholdsanbefalingene.

Skolemåltidet må være gratis for å sikre at det kommer alle barn til gode. En abonnementsordning, slik som det man i dag har for skolefrukt, kan føre til at de barna som har mest behov for mat på skolen ikke får ta del i ordningen. Diabetesforbundet mener at en ordning med skolemåltid vil kunne være et viktig bidrag mot utjevning av sosiale forskjeller i helse.

Diabetesforbundet ber regjeringen sikre at alle barn i grunnskolen får tilgang til et gratis, sunt og næringsrikt måltid i løpet av skolehverdagen.

Fysisk aktivitet som en del av skolehverdagen

Fysisk aktivitet i barndommen danner grunnlaget for god helse, mestring og velvære som voksen. Det er dokumentert at 1 times fysisk aktivitet hver dag gir bedre fysisk form for dem som trenger det mest. Kunnskapsdepartementets ekspertgruppe anbefalte i 2009 at skolene innfører én times daglig fysisk aktivitet for alle elever. Dette er også på linje med hva WHO anbefaler. Forskning viser at

---

¹ Bere, E., et al. (2014). "Free school fruit: can an extra piece of fruit every school day contribute to the prevention of future weight gain? A cluster randomized trial."

aktivitetsnivået hos barn og unge synker med økende alder og blant norske 15-åring er det i dag kun halvparten som tilfredsstillt anbefalingen om 60 minutters aktivitet hver dag. Barn og unge med innvandrerbakgrunn har i tillegg et lavere aktivitetsnivå enn etnisk norske barn.

Stortinget fattet følgende vedtak 7. desember 2017: «*Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget om en ordning som sikrer elever på 1.–10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag innenfor dagens timetall.*» jf. Dokument 8:8 S (2017–2018), jf. Innst. 51 S (2017–2018).

Diabetesforbundet ber regjeringen følge opp Stortingets vedtak, samt enighet i Granavolden-erklæringen: å legge til rette for økt fysisk aktivitet i skole og SFO/AKS med et mål om én times daglig fysisk aktivitet innenfor dagens timetall, uten at det går på bekostning av lærernes metodefrihet.

Nasjonal faglig råd for håndtering av diabetes i skole og barnehage

Hvert år får 360 barn under 15 år diabetes type 1, og over 2500 barn i denne aldersgruppen har sykdommen. Disse skal leve med en alvorlig kronisk sykdom resten av livet. I barnehage og skole kan barn med diabetes ha behov for oppfølging i forhold til mat, blodsuktermåling og god insulinbalanse gjennom hele dagen for å kunne ha en god leke- og læringssituasjon.

Diabetesforbundet har over flere år fått tilbakemeldinger fra bekymrede og fortvilte foreldre som forteller om liten vilje fra skole og barnehage til å håndtere ulike behov barna har som følge av diabetes. Dette får ofte negative konsekvenser for barna som for eksempel at foreldre lar blodsukkeret til barnet ligge høyt for at barnet ikke skal få hypoglykemi/føling i løpet av dagen. Utrygghet hos personell i barnehagen og skolen kan også smitte over på barnet og dermed påvirke trivsel og læreevne.

Ansvarsforholdet i tilknytning til legemiddelhåndtering er i dag beskrevet i rundskriv I-5-2008. Legemiddelhåndtering i barnehage, skole og SFO er ikke lovfestet, men rundskrivet presiserer hva som anses for å være gjeldende rett. Allikevel opplever mange foreldre og skoler uklarheter rundt hva som inngår som skolens eller barnehagens ansvar, og hva som inngår som en del av foreldreansvaret.

For å kartlegge situasjonen gjennomførte Diabetesforbundet i 2017 en spørreundersøkelse blant foresatte til barn med diabetes i barnehage og skole. Over 500 foresatte til barn i alderen 1–13 år svarte på undersøkelsen. Flesteparten hadde barn i skolen. Hovedkonklusjonene i undersøkelsene var at mange foreldre opplevde at lederne og de som fulgte opp barna i skolen og i barnehagen hadde lite kunnskap om diabetes, og flere foreldre etterlyste et klarere regelverk og retningslinjer som gir konkrete råd til skolen og barnehagen.

Norges Astma og Allergiforbund har, i samarbeid med Helsedirektoratet, utarbeidet råd for barn med nøtteallergi i barnehage og skole. Rådene er normerende og stiller noen krav til barnehagene og skolene, i tillegg til å bevisstgjøre hva nøtteallergi er: <https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/notteallergi-i-barnehager-og-skoler>

Diabetesforbundet ber om at de utarbeides faglige råd for håndtering av diabetes i skole og barnehage, etter modell fra Nasjonal faglig råd for nøtteallergi i barnehager og skoler.

Kontaktinformasjon: Kontaktinformasjon: sentralbord: 23 05 18 00, E-post: post@diabetes.no

Med vennlig hilsen

diabetesforbundet

Sverre Ur
forbundsleder

Bjørnar Allgot
generalsekretær